אבל דמים הניתנין על המזבח הפנימי כגון ארבעים ושלש של יום הכיפורים ואחד עשר של פר כהן משיח ואחד עשר של פר העלם דבר של ציבור פיגל בין בראשונה ובין בשניה ובין בשלישית רבי מאיר אומר פיגול וחייבין עליו כרת וחכמים אומרים [א] אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר קתני מיהא [א]פיגל בין בראשונה בין בשניה בין בשלישית ופליג אמר רב יצחק בר אבין הכא במאי עסקינן כגון שפיגל בשחיטה דחד מתיר הוא אי הכי מאי טעמא דרבנן אמר [א] רבא [ב]מאן חכמים רבי אליעזר [ב] היא [ג]דתנן [ד]הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים שהקריב מאחת מהן כזית בחוץ חייב ור' אליעזר פוטר עד שיקריב את כולן והאמר רבא [ו]ומודה רבי אליעזר בדמים דתנן [ז][ח]רבי אליעזר ור' שמעון אומרים ממקום שפסק משם הוא מתחיל אלא [ט]אמר רבא כגון שפיגל בראשונה ושתק בשניה וחזר ופיגל בשלישית מה"ד [ג] אי ס"ד על דעת ראשונה הוא [ד] מיהדר פיגולי בשלישית למה לי קמ"ל מתקיף לה רב אשי מידי שתק קתני אלא אמר רב אשי הכא במאי עסקינן כגון שפיגל בראשונה ובשניה ובשלישית מהו דתימא אי ס"ד כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה מהדר פיגולי בכל חדא וחדא למה לי קא משמע לן

אבל בדמים הפנימים כגון ארבעים ושלש של יום הכיפורים. אחת למעלה ושבע למטה על בין הבדים מדם הפר וכנגדן מדם השעיר הרי ט"ז וכנגדן על הפרכת הרי ל"ב וארבע על קרנות מזבח הפנימי משניהם כאחד מעורבין [ה] כדכתיב (ונתן) [ולקח] מדם הפר ומדם השעיר (ויקרא טז) שיהו מעורבין הרי ל"ו ושבע הזאות על טהרו הרי מ"ג [ה]: **פיגל בין בראשונה.** במתנות שלפני ולפנים: **בין בשניה.** על הפרכת: **בין בשלישית.** על מזבח הזהב: **קתני מיהא בין בשניה.** דמשמע לא בראשונה: **ופליג.** וקאמר ר"מ פיגול ואין כאן משום דעת ראשונה אלא דקסבר מפגלין בחצי מתיר ותיובתא דר"ל: **כגון שפיגל בשחיטה.** הא דקאמר ר"מ פיגל בשניה פיגול כגון שנשפך הדם לאחר שגמר מתנות שבפנים וקי"ל בסדר יומא (דף ס.) יביא אחר ויתחיל בהיכל וכששחטו את השני פיגל בשחיטתו וקאמר ר"מ דההוא פר הוי פיגול שהרי פיגל בו בעבודה שלמה [ו]: **רבי אליעזר היא.** דאפילו בהעלאת חוץ פוטר [ז] בשני מתירין אלמא לאו עבודה היא כלל עד שיגמור כל העבודה ואע"ג דהקטרת כזית הוה הקטרה כדקתני התם וכולן שהקריבן בפנים ושייר מהן כזית והקריבו בחוץ חייב אפילו לר' אליעזר מיהו היכא דלא גמר עבודה הוא לא חשיב לה לחיובי עליה בחוץ [ח] ה"נ אע"ג דשחיטה עבודה שלמה היא כיון שאין העבודה נגמרה [ט] בשעיר [י] זה לבדו שאינו בא אלא להשלים ועבודה אחת היא שנעשית בשתים ושלש שחיטות אין השחיטה חשובות [יא] לפגל: **והא אמר רבא.** לקמן בפ' השוחט (דף קי:) דקתני הזורק מקצת דמים בחוץ חייב ולא פליג רבי אליעזר ואמר רבא עלה בגמרא מודה רבי אליעזר בדמים שאם נותן [יב] במתנה אחת ממתנות הפנימיות חוץ לעזרה חייב ואע"פ שכולן עבודה אחת הן לעכב ואיכא למימר דאין כאן אלא חצי העבודה דומיא דקומץ או לבונה חייב הואיל וכנגדה לפני ולפנים מתקבלת היא שאם נתן מתנה אחת בפנים ונשפך הדם מביא דם אחר ומתחיל ממקום שפסק לר' אליעזר: **דתנן ר' אליעזר ור' שמעון.** פליגי אתנא קמא דאמר נתן מקצת מתנות שבפנים ונשפך הדם יביא דם אחר ויתחיל בתחילה הואיל ולא גמר אותה כפרה ר' אליעזר ור' שמעון [אומרים] כו' אלמא עבודה היא ואי פיגול לחיוב חוץ קא מדמית לא מיבעיא בשחיטה דהוה פיגול אלא אפילו פיגל במתנה אחת לר' אליעזר פיגול היא: **אלא אמר רבא.** לעולם כשפיגל בהזאות ודקשיא לך קתני פיגל בשניה או בשלישית וקס"ד דבראשונה שתק וקאמר ר' מאיר פיגול [יג] הוא דהכא במאי עסקינן כגון שפיגל בראשונה ושתק בשניה וחזר ופיגל בשלישית ולעולם טעמא דר"מ משום דקסבר שתיקה השניה על דעת מחשבה הראשונה נעשית כר"ל: ה"ג **מה"ד אמרינן אי ס"ד כל העושה על דעת הראשונה עושה מיהדר פיגולי בשלישית למה לי קמ"ל.** כלומר והאי דנקט חזר ופיגל בשלישית רבותא אשמעינן דאע"ג דחזר ופיגל בשלישית אמרינן דשתיקה [יד] שניה נמי על דעת מחשבה קמייתא יהבה: **דמהו דתימא אי.** על דעת ראשונה הואי שתיקה שניה אמאי לא עבד נמי שלישית בשתיקה: **קמ"ל.** דלא אמרינן הכי. וגירסא הכתוב בספרים (ואי) אמרינן [טו] אי ס"ד כו' לא שייך למיגרס הכא הכי דהא מהדרינן לתרוצה אליבא דריש לקיש דאמר טעם דר"מ משום דעת ראשונה הוא ואם תאמר האי אם [טז] ס"ד אליבא דרבנן נקט למימר טעמא דרבנן משום הכי הוא לאו מילתא הוא דהא לריש לקיש אליבא (דרב) [יז] אפילו לא חזר ופיגל בשלישית לית להו לרבנן על דעת ראשונה עושה ובמנחות (דף טז.) הוא דגרסינן לה הכי דהתם לרב אותיבנה מהא מתני' דאוקי פלוגתייהו בנותן ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה ובמפגלים בחצי מתיר פליגי אבל בנותן ראשונה במחשבה ושניה בשתיקה אפילו רבנן מודו דפיגל דאמרינן על דעת ראשונה עשה ואותיבנא מהא דקתני בין בראשונה ומשמע לא בשניה וקאמרי רבנן לא פיגל ושני רבא אליבייהו [יח] כגון שחזר ופיגל בשלישית דאמרינן אי ס"ד על דעת ראשונה: **אלא אמר רב אשי כו'** בהא נמי גרס **מהו דתימא** [יט] **אי ס"ד כו' קמ"ל.** וגירסא שבספרים דלא גרסינן מהו דתימא במנחות (שם) איתא ולא שייך למיגרס הכא הכי: **אלא אמר רב אשי כגון שפיגל.** והוציא פיגול בשפתיו בראשונה ובשניה ובשלישית וברביעית [כ] לא פיגל כדקתני בהדיא [כא] בין בראשונה כו' ולא קתני רביעית ובהזאות של טיהרו שתיק ולעולם טעמא דר"מ משום [כב] דעת ראשונה הוא ורבותא אשמעינן דאע"פ שלא שתק אלא בזו אמרינן על דעת ראשונה עשאה דמהו דתימא אי ס"ד על דעת הראשונה עושה למה לא שתק בשניה ובשלישית ויעשה על דעת ראשונה קא משמע לן דלא אמרינן הכי. ועוד לא גרסינן:

כגון שפיגל בשחיטה דהוי מתיר אחד. פירש רבינו שמואל בשעת שחיטה חישב ע"מ ליתן מתנות שבפנים חוץ לזמנו או מתנות ההיכל או מתנות למזבח והיינו פיגל בין בראשונה בין בשניה בין בשלישית כמו שוחט שלמים ע"מ לזרוק חוץ לזמנו או ע"מ להקטיר גרידא דהוי פיגול לכ"ע [ס] כיון דכל השחיטה היא בפיגול [ופריך] א"ה מאי טעמא דרבנן דאפילו לשפוך שירים למאר קיימא לן (לקמן דף מד:) דהוי פיגול מאן [כג] חכמים ר' אליעזר היא דכיון דלר' אליעזר לא מיחייב [כד] במתנה אחת בחוץ הכי נמי אי פיגל לא הוי פיגול [כה] ומיהו לא יתכן לפרש כן דלפירוש זה אי אפשר ליישב כלל כמה דברים אמורים בדמים הנתנין על המזבח [כו] ופירוש הקונטרס עיקר: **מאן** חכמים רבי אליעזר היא. ואמרינן [כז] דבעי עבודה טפי לפיגול דנימא כמ"ד דמחייב לא הוי דהא מחייב כזית קומץ בחוץ ואילו פיגול אפילו בקומץ שלם לא הוי פיגול אם לא פיגל בלבונה ומדרבי אליעזר למודיה מייתי ראיה [דפוטר] גבי חוץ כ"ש דלא הוי פיגול ולמאי דמסיק דמודה ר' אליעזר בדמים לא כמו שפי' בקונטרס דמחייב במקצת דמים בחוץ מכלל דהוי פיגול דאין זה ראיה כדפרישית ולא אתי אלא לדחות הא דשנינו הא מני רבי אליעזר היא: **כגון** שפיגל בראשונה ובשניה ובשלישית. פירש בקונטרס וברביעית לא פיגל וקשה רביעית מאן דכר שמיה ובפ' שני דמנחות (דף טז.)[ט] פי' בקונטרס שפיגל בראשונה ובשניה ושתק בשלישית וא"ת א"כ קשיא מידי שתק קתני כדאקשי לעיל ושמא לעיל דשתק באמצעית הוה ליה לפרושי טפי כיון דלראשונה ושלישית במחשבה ושניה בשתיקה ולהאי פירושא חשיב כל הזאות דמזבח הזהב אחת שבע דטהרו וארבע דקרנות וכן משמע בפרק הוציאו לו (יומא דף סא.) דתניא וכפר את [כח] הקודש זו לפני ולפנים ואת אהל מועד זה היכל ואת המזבח כמשמעו ולא קתני כלל על טהרו משמע דחשיב דמזבח כפרה [כט] אחת כדקאמר [ל] מיכן אמרו עד גמר מתנות שבהיכל ונשפך הדם יביא אחר ויתחיל [לא] בתחילה אבל לא קתני גמר לקרנות ונשפך הדם שיביא אחריו ויתחיל בטהרו [לב] דכולהו חשיבי כאחת וקשה לקמן [קאמר] משכחת לה בד' פרים וד' שעירים פירוש חד אהזאות דבין הבדים וחד אהזאות דפרכת וחד אהזאות דקרנות וחד אטהרו אלמא לא חשיבי כחדא הזאות דקרנות ודטהרו ושמא פר רביעי דלקמן לאו משום דעל טהרו אלא סבירא ליה דשירים מעכבין והוי חד בשביל שירים ולפירוש זה נוכל לגרוס [לג] כגון שפיגל בראשונה ובשניה ובשלישית וכן בספר רבינו גרשום כאן ובהקומץ זוטא (מנחות דף טז.) חשיב חצי מתיר משום דאיכא עדיין שיריים דמעכבי וא"ת והא בעל כרחין סבר האי תנא שיריים לא מעכבי מדלא חשיב אלא מ"ג דההוא דסבר שיריים מעכבי חשיב חדא טפי כדמוכח בסמוך וי"ל דאע"ג דשיריים מעכבי לא חשיב האי תנא אלא הזאות:

מסורת הש"ס

א) עיין ירושלמי יומא ספ"ה ופ"ו ה"ו, ב) [עירובין פג. יס"ג], ג) לקמן קט: מנחות יב:, ד) [לקמן קי.], ה) [יומא ס. לקמן קי: ושם איתא אליעזר ובצ"ל גם ברש"י], ו) [מנחות טז. כל הענין], ז) יומא נז:, ח) לעיל כו., ט) [ושם ד"ה כגון].

◆

מוסף רש"י

ארבעים ושלש של יום הכפורים. מ' הזאות הפר דבין הבדים אחת למעלה ושבע למטה, וח' דשעיר הרי ט"ז וכנגדו בהיכל כדאמרינן במס' יומא (נג:) הרי ל"ב, וד' דקרנות המזבח הפנימי הרי ל"ו, וז' על טהרו של אותו מזבח כשהדם הפר והשעיר מעורבין ביחד הרי מ"ג, וקסבר מערבין דם פר ושעיר קודם מתן קרנות: ואחד עשר של פר כהן משיח. ז' הזאות על הפרוכת וד' מתנות למזבח כדכתיב בויקרא, וכן פר העלם דבר: וחייבין עליו כרת. האוכל מבשר הפר (מנחות טז.): הקומץ. דמנחת ישראל: והלבונה וכו'. כך מפרשין לקמן קט: עיי"ש בפירש"י: ומנחת כהנים. מנחה שמתנדב כהן דאינה נקמצת אלא כולה כליל, דכתיב (ויקרא ו) וכל מנחת כהן כליל תהיה: ומנחת כהן משיח. חביתי כהן גדול נמי כתיב בה כליל תקטר: ומנחת נסכים. נמי כליל היא (שם יב:): ומודה ר' אליעזר בדמים. ואפילו במתנות הפנימיות, דהא בפנים אם נשפך הדם אחר שנתן מתנה אחת מהן מביא כן דיהבה ומביא פר אחר ומתחיל ממקום שפסק (לקמן קי:): ממקום שפסק. ואפילו לא נגמרה אותה כפרה, אין צריך לחזור ולהתחיל הא שנתן (יומא ס:):

◆

שיטה מקובצת

אלא פי' רבינו כו'. כל זה לשיטת הקונטרס, ודוחק דכל זה מנחות. ועוד קשה מה פריך לעיל גבי הא דפריך והא מדקתני לפיגן כו'. לפר"ת מה לי להביא כלל הא מדקתני לפיגן כו' כיון דאין הקפידא כי אם משלא במקומו כדפ"ה. לכן נראה כמו שנמצא בפירושים אחרים דמהא דקתני פסול ואין בו כרת קאי, ומפסול קא פריך דמשמע פסול ולא כרת, ומהו קא מהדר למיפרך והא מדקתני לפיגן כו'. ור"ת [illegible] אני למימר דמתקני לפיגול, והא מדקתני לפיגן אם נתן סלקן כל ההזאות במקומן ואחת שלא במקומה [ואע"ג שלא נתן] שלא במקומה אלא אחת [illegible] פסול ולא כיפר, דסלקן מעכבות אפי' אחת [illegible], ה"ה אם נתן גם אותה אחת במקומה כמו הראשונה [illegible]. הכלל דסלקן מתקן להכשיר אותה ואחת שלא במקומה לפיגול מדבעי למימר [illegible], והשתא ניחא דאם נתן גם אותה אחת במקומה [illegible] הוי כשר. ואי סלקן לפיגול [illegible] דבעי לאוקמי כרבנן, ב"ש אם נתן גם אותה אחת מתקנה לפיגול דהוי פסול ולא כיפר. ע"כ הגהת הפירוש. וקשה מאי מקשה מדקתני לפיגן כו'. ממאי דהאי לפיגן לפסול קאי וקאי קן. דילמא האי לפיגן לאו משום פסול נקטיה אלא שאין בו כרת קאי ואיתא בפיר' לפיגן שסלקן מעכבות אפי' אחת אם נתן סלקן מתקנן לפיגול ואחת שלא מתקנה בשתיקה אין בו כרת, משום דאתיא כרבנן דאין מפגלין בחצי מתיר כי אם (נתן) [הכא נותן] גם אותה אחת מתקנה לפיגול כמו הראשונות דחייבין עליה כרת, ואיכא למימר משום [illegible] אין חדוש (במאי דדייקינן) כל אם נתן גם אותה אחת כי מה קמ"ל, [והא] גם כי קאי לענין פסול ליכא חדוש כלל, אלא היה עדיפא לא ליתן עטם אהא דתנן

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

כד א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה ו [וצל"ל פי"ח הל"ח והלכה כ]:

כה ב מיי' פי"ט מהל' מעה"ק הלכה ח ט:

כו ג מיי' פי"ח מהל' עבודת יוה"כ הלכה ה וכמ"ק דפליג עליה שם:

◆

שינויי נוסחאות

א] פירות אמר רבא נ"ל למחוק, דהא רבא קאמר ומודה ר"א בדמים (חי"נ): ב] נ"ל אלעזר. וכן בכל העמוד בגמ' רש"י ותוס' (ש"מ). והוא ר"א בן שמוע (מוהר"י): ג] מה"ד אמרינן אי (ש"מ): ד] הוא עושה (ש"מ. וכ"ה במנחות): ה] כאן מתחיל דיבור ואחד עשר של פר כהן משיח כו'. והיינו ד' הזאות שעל הפרכת וד' על קרנות מזבח הזהב הס"ד (ש"מ): ו] בס"א טפך ולהכי פרי' נשפך דאם לא נשפך למה יביא אחר (שטמ"ק): ז] פוטר בחצי מתיר כצ"ל (ש"מ צ"ק): ח] בס"א טפך עד שיגמור כל העבודה: ט] נגמרת (כתה"י וד"ו): י] ס"א בפר (ש"מ. ח"ב): יא] חשובה (ש"מ): יב] נתן מתנה כצ"ל (ש"מ): יג] פיגול, לא היא דהכא כצ"ל (ש"מ): יד] נ"ל דשתיקת (ב"ש): טו] נ"ל דאמרינן (ש"מ): טז] נ"ל אי (ש"מ): יז] נ"ל דרבנן (צ"ק. וכ"ה בכתה"י): יח] אליבא דרב כצ"ל (ש"מ): יט] דתימא אמרינן אי (ש"מ): כ] ס"א וברביעית דהיינו בהזאות שעל טהרו שתק ולעולם כו' והשאר ליתא (ב"ש. ובעי' בש"מ): כא] בהדיא פיגל (ש"מ): כב] משום דעל דעת ראשונה הוא עושה ורבותא (ש"מ): כג] נ"ל ומשני מאן חכמים (צ"ק) ובשטמ"ק מאן חכמים: כד] מיחייב בכזית אחד בחוץ הכי נמי לענין פיגול לא הוי כו' כצ"ל (צ"ק): כה] מכאן עד סה"ד הוא תוספת (ש"מ): כו] נ"ל מזבח החיצון (ש"מ): כז] גי' צ"ק ומקילינן טפי לענין פיגול דהא אפילו למ"ד דמחייב אכזית קומץ בחוץ ואילו פיגול כו'. נ"ל ושדמינן פיגול לחוץ דנימא למ"ד חייב בכזית לא הוי דמי לפיגול דהא מחייב כזית קומץ כו' (גליון): כח] את מקדש הקודש (ש"מ): כט] ס"א מתנה (ש"מ): ל] נ"ל עוד קאמר התם מכאן (ש"מ). נ"ל ועוד דקאמר התם (גליון): לא] ויתחיל במתנות המזבח נתן מקצת מתנות מזבח ונשפך הדם מביא אחר ויתחיל בתחילה, אבל כו' (ש"מ): לב] בטהרו משמע דכולהו (צ"ק): לג] לגרוס בכאן כגון כו' וכן כתוב בספר כו' ותשיב חצי מתיר כו' כצ"ל (ש"מ): לד] נלנ"ל דפטר גבי קומץ אם הקטיר כזית ממנו בחוץ עד שהקטיר כו' (גליון):

◆

שיטה מקובצת (המשך)

[illegible]